శత్రు పరాజయం కొరకు అర్జునుడు చేసిన శ్రీ దుర్గాస్తుతిలోని ప్రతి శ్లోకానికి తాత్పర్యం మరియు విశేషాలు

శ్రీ దుర్గాదేవీస్తవమ్

శ్రీ అర్జున ఉవాచ -

1.
నమస్తే సిద్ధసేనాని ఆర్యే మందరవాసిని
కుమారి కాళి కాపాలి కపిలే కృష్ణపింగలే;

తాత్పర్యము: ఓ సిద్ధసేనాని (సిద్ధుల సైన్యాధిపతి), ఓ పూజ్యురాలైన తల్లీ, మందర పర్వతమునందు నివసించుదానా, కుమారి (నిత్య కన్యక), కాళి, కాపాలి (పుర్రెలను ధరించినది), కపిల వర్ణము కలదానా, నల్లని మరియు గోధుమ వర్ణములు కలదానా! నీకు నమస్కారములు.

విశేషాలు: ఈ శ్లోకంలో అర్జునుడు దుర్గాదేవి యొక్క వివిధ రూపాలను మరియు ఆమె నివాస స్థానాన్ని సంబోధిస్తూ నమస్కరిస్తున్నాడు. 'సిద్ధసేనాని' అంటే సిద్ధులకు అధిపతి అని అర్థం. 'మందరవాసిని' అంటే మందర పర్వతంపై నివసించేది అని భావం. దేవి యొక్క వివిధ వర్ణనలు ఆమె యొక్క అనేక శక్తులను మరియు స్వరూపాలను తెలియజేస్తున్నాయి.

2.
భద్రకాళి నమస్తుభ్యం మహాకాళి నమోస్తుతే
చండి చండే నమస్తుభ్యం తారిణి వరవర్ణినీ

తాత్పర్యము: ఓ భద్రకాళి (శుభాలను కలిగించే కాళికా దేవి), నీకు నమస్కారము. ఓ మహాకాళి (గొప్ప కాళికా దేవి), నీకు నమస్కారము. ఓ చండి (కోప స్వభావి), ఓ చండే (తీవ్రమైన కోపము కలదానా), నీకు నమస్కారములు. ఓ తారిణి (సంసార సాగరమును తరింపజేయునది), ఓ శ్రేష్ఠమైన వర్ణము కలదానా! నీకు నమస్కారములు.

విశేషాలు: ఇక్కడ దుర్గాదేవి యొక్క భయంకరమైన మరియు రక్షించే స్వభావాలు కొనియాడబడుతున్నాయి. 'భద్రకాళి' మరియు 'మహాకాళి' ఆమె యొక్క శక్తివంతమైన రూపాలను సూచిస్తాయి. 'తారిణి' అని సంబోధించడం ద్వారా ఆమె భక్తులను కష్టాల నుండి విముక్తి చేస్తుందని అర్జునుడు విశ్వసిస్తున్నాడు.

3.
కాత్యాయని మహాభాగే కరాలి విజయే జయే
శిఖిపింఛ ధ్వజే ధరే నానాభరణ భూషితే;

తాత్పర్యము: ఓ కాత్యాయని (కాత్యాయనుని కుమార్తె), ఓ గొప్ప అదృష్టవంతురాలా, కరాలి (భయంకరమైన దానవులను చీల్చునది), విజయే (విజయమును ప్రసాదించునది), జయే (సర్వదా గెలుచునది)! నెమలి పింఛమును ధ్వజముగా కలదానా, అనేక విధములైన ఆభరణములతో అలంకరించబడినదానా!

విశేషాలు: ఈ శ్లోకంలో దేవిని కాత్యాయుని కుమార్తెగా సంబోధించడం ఆమె యొక్క ప్రత్యేక అవతారాన్ని సూచిస్తుంది. 'శిఖిపింఛ ధ్వజే ధరే' అని వర్ణించడం ఆమె యొక్క సౌందర్యాన్ని మరియు ప్రత్యేకతను తెలియజేస్తుంది. ఆమె విజయము మరియు జయము యొక్క స్వరూపిణి అని అర్జునుడు ప్రార్థిస్తున్నాడు.

4.
అట్టశూల ప్రహరణే ఖడ్గఖేటక ధారిణి
గోపేంద్రస్యానుజే జ్యేష్ఠే నందగోపకులోద్భవే;

తాత్పర్యము: భయంకరమయిన శూలమును ఆయుధముగా కలదానా, ఖడ్గము మరియు డాలును ధరించినదానా! గోపేంద్రుని (శ్రీకృష్ణుని) చెల్లెలివైన ఓ జ్యేష్ఠాదేవి, నందగోపుని వంశమునందు జన్మించినదానా!

విశేషాలు: ఇక్కడ దేవి యొక్క భయంకరమైన ఆయుధాలు మరియు ఆమె శ్రీకృష్ణుని సోదరి అనే సంబంధం వర్ణించబడ్డాయి. 'అట్టశూల ప్రహరణే' అంటే భయంకరమైన శూలమును కలిగి ఉన్నదని అర్థం. నందగోపుని వంశంలో జన్మించడం ఆమె యొక్క లీలలలో ఒకటిగా భావించవచ్చు.

5.
మహిషా సృక్ప్రియే నిత్యం కౌశికీ పీతవాసిని
అట్టహాస కోకముఖే నమస్తేస్తు రణప్రియే;

తాత్పర్యము: మహిషాసురుని రక్తము మీద ప్రీతి కలదానా ! ఓ దేవీ, కౌశికీ (కుశిక వంశంలో పుట్టినదానా !), పసుపు వర్ణపు వస్త్రములను ధరించినదానా! భయంకరమైన నవ్వును కలిగి ఉన్నదానా, దయగల ముఖము కలదానా! యుద్ధమును ప్రేమించు ఓ దేవీ! నీకు నమస్కారము.

విశేషాలు: ఈ శ్లోకంలో మహిషాసుర మర్దినిగా దేవి యొక్క విజయాన్ని అర్జునుడు గుర్తు చేస్తున్నాడు. 'కౌశికీ' అనే నామం ఆమె యొక్క ప్రత్యేకమైన ఆవిర్భావాన్ని సూచిస్తుంది. యుద్ధమును ప్రేమించునదిగా వర్ణించడం ఆమె దుష్ట శిక్షణకు ప్రాధాన్యతనిస్తుంది.

6.
ఉమే శాకంభరి శ్వేతే కృష్ణే కైటభనాశిని
హిరణ్యాక్షి విరూపాక్షి సుధూమ్రాక్షి నమోస్తుతే;

తాత్పర్యము: ఓ ఉమాదేవి (శివుని భార్య), శాకంభరి (కూరగాయలను ప్రసాదించునది), శ్వేతే (తెల్లని వర్ణము కలదానా), కృష్ణే (నల్లని వర్ణము కలదానా), కైటభునిని నాశనము చేసినదానా! హిరణ్యాక్షి (బంగారు కన్నులు కలదానా), విరూపాక్షి (వింతైన కన్నులు కలదానా), సధూమ్రాక్షి (పొగ వంటి కన్నులు కలదానా)! నీకు నమస్కారము.

విశేషాలు: ఇక్కడ దేవి యొక్క వివిధ అవతారాలు మరియు విశేషణాలు ప్రస్తావించబడ్డాయి. 'శాకంభరి'గా ఆమె పోషించే స్వభావాన్ని, 'శ్వేతే' మరియు 'కృష్ణే' అనే వర్ణాలు ఆమె యొక్క భిన్న రూపాలను తెలియజేస్తాయి. కైటభునిని సంహరించిన వృత్తాంతం ఆమె యొక్క శక్తిని చాటుతుంది.

7.
వేదశ్రుతి మహాపుణ్యే బ్రహ్మణ్యే జాతవేదసి
జంబూ కటక చైత్యేషు నిత్యం సన్నిహితాలయే;

తాత్పర్యము: వేదములు మరియు శ్రుతులచే కీర్తించబడు గొప్ప పుణ్యస్వరూపిణివైన ఓ దేవీ, బ్రహ్మజ్ఞాన స్వరూపిణివైన ఓ తల్లి, జాతవేదసి (అగ్ని స్వరూపిణి)! జంబూ ద్వీపములోని శ్రేష్ఠమైన ప్రదేశములలో మరియు చైత్యములందు నిత్యము నివసించు ఆలయము కలదానా!

విశేషాలు: ఈ శ్లోకంలో దేవిని వేదాలు మరియు జ్ఞానానికి మూలంగా స్తుతిస్తున్నారు. 'జాతవేదసి' అని సంబోధించడం ఆమె యొక్క పవిత్రమైన శక్తిని సూచిస్తుంది. వివిధ పవిత్ర స్థలాలలో ఆమె యొక్క ఉనికిని అర్జునుడు గుర్తిస్తున్నాడు.

8.
త్వం బ్రహ్మవిద్యా విద్యానాం మాయా నిద్రా చ దేహినాం
స్కందమాతర్భగవతి దుర్గే కాంతార వాసిని;

తాత్పర్యము: నీవు విద్యలలో బ్రహ్మవిద్య స్వరూపిణివి, ప్రాణుల యొక్క మాయ మరియు నిద్ర నీవే! స్కందమాత (కుమారస్వామి తల్లి), ఓ భగవతీ, దుర్గే (దాట శక్యము కానిదానా), అరణ్యములందు నివసించుదానా!

విశేషాలు: ఇక్కడ దేవిని సర్వ విద్యలకు మూలమైన బ్రహ్మవిద్యగా మరియు ప్రాణుల యొక్క భ్రమ మరియు నిద్రగా వర్ణిస్తున్నారు. స్కందమాతగా ఆమె యొక్క మాతృత్వాన్ని మరియు దుర్గగా ఆమె యొక్క దుర్గమమైన శక్తిని అర్జునుడు కొనియాడుతున్నాడు.

9.
స్వాహాకార స్వధా చైవ కలాకాష్ఠా సరస్వతీ

సావిత్రీ వేదమాతా చ తథా వేదాంత ఉచ్యతే;

తాత్పర్యము: నీవు స్వాహాకారము (దేవతలకు ఆహుతినిచ్చు మంత్రము), స్వధాకారము (పితృదేవతలకు ఆహుతినిచ్చు మంత్రము), కాలము యొక్క విభాగములైన కళ మరియు కాష్ఠ, సరస్వతి (విద్యా దేవత), సావిత్రి (సూర్య భగవానుని శక్తి), వేదమాత మరియు వేదాంతము అని చెప్పబడుతున్నావు!

విశేషాలు: ఈ శ్లోకంలో దేవిని యజ్ఞయాగాదులలో ఉపయోగించే మంత్రాలుగా, కాల స్వరూపిణిగా మరియు విజ్ఞాన దేవతగా స్తుతిస్తున్నారు. ఆమె వేదాలకు తల్లి మరియు వేదాంత సారాంశమని అర్జునుడు తెలుపుతున్నాడు.

10.
కాంతార భయదుర్గేషు భక్తానాం చాలయేషు చ
నిత్యం వససి పాతాలే యుద్ధే జయసి దానవాన్;

తాత్పర్యము: భయంకరమైన అరణ్య దుర్గములలో, భక్తుల యొక్క నివాస స్థలములలో మరియు పాతాళ లోకమునందు నీవు నిత్యము నివసిస్తావు. యుద్ధములో దానవులను జయిస్తావు!

విశేషాలు: ఇక్కడ దేవి యొక్క సర్వవ్యాపకత్వము మరియు ఆమె దుష్ట శిక్షణ సామర్థ్యము వర్ణించబడ్డాయి. ఆమె అన్ని లోకములలోనూ ఉంటుంది మరియు తన భక్తులను రక్షిస్తుంది.

11.
త్వం జంభనీ మోహినీ చ మాయాహ్రీ: శ్రీ స్తథైవ చ
సంధ్యా ప్రభావతీ చైవ సావిత్రీ జనని తథా;

తాత్పర్యము: నీవు జంభనీ (స్తంభింపచేయు శక్తి), మోహినీ (మోహింపచేయు శక్తి), మాయ, హ్రీ (సిగ్గు), శ్రీ (సంపద), సంధ్యా, ప్రభావతి (తేజస్సు కలది), సావిత్రి (సృష్టికర్త) మరియు జనని (తల్లి) అగుదువు!

విశేషాలు: ఈ శ్లోకంలో దేవి యొక్క వివిధ శక్తులు మరియు రూపాలను అర్జునుడు వివరిస్తున్నాడు. ఆమె స్తంభింపచేసే శక్తి, మోహింపచేసే శక్తి, మాయ మరియు సంపద వంటి అనేక గుణాలను కలిగి ఉంది.

12.
తుష్టి: పుష్టిర్ధృతి ర్దీప్తి శ్చంద్రాదిత్య వివర్ధినీ
భూతిర్భూతిమతాం సంఖ్యే వీక్ష్యసే సిద్ధచారణై;

తాత్పర్యము: నీవు తృప్తి, పుష్టి, ధైర్యము, తేజస్సు మరియు చంద్రుడు, సూర్యుని వృద్ధి చేయుదానవు. సంపన్నుల యొక్క సంపద స్వరూపిణివి. సిద్ధులు మరియు చారణులచే నీవు చూడబడుదువు!

విశేషాలు: ఇక్కడ దేవిని సంతోషము, అభివృద్ధి మరియు ధైర్యమునకు మూలముగా స్తుతిస్తున్నారు. ఆమె చంద్రుడు మరియు సూర్యుని యొక్క శక్తిని పెంచుతుంది మరియు సిద్ధులు, చారణుల వంటి గొప్ప వ్యక్తులచే ఆరాధించబడుతుంది.

13.
స్తుతాసి త్వం మహాదేవి విశుద్ధే నాంతరాత్మనా
జయో భవతు మే నిత్యం త్వత్ర్పాసాదా ద్రణాజిరే;

తాత్పర్యము: ఓ మహాదేవీ! నేను నిన్ను పరిశుద్ధమైన అంతఃకరణముతో స్తుతిస్తున్నాను. నీ దయ వలన యుద్ధరంగమునందు నాకు నిత్యము విజయము కలుగుగాక!

విశేషాలు: ఈ శ్లోకంలో అర్జునుడు తన స్వచ్ఛమైన హృదయంతో దేవిని ప్రార్థిస్తున్నాడు మరియు ఆమె దయ వలన యుద్ధంలో విజయం పొందాలని కోరుకుంటున్నాడు.

14.
అనేన శ్రీ దుర్గాపరాశక్తిర్యోగదేవీమయీ
సుప్రీతా సుప్రసన్నా వరదా భవతు;
శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు

తాత్పర్యము: ఈ స్తుతి వలన యోగశక్తి స్వరూపిణియైన శ్రీ దుర్గాపరాశక్తి మిక్కిలి సంతోషించినదై, మిక్కిలి ప్రసన్నురాలై వరములను ప్రసాదించుగాక! ఇది శ్రీకృష్ణునికి అర్పితమగుగాక!

విశేషాలు: ఈ శ్లోకంలో అర్జునుడు తన స్తుతి యొక్క ఫలితాన్ని ఆశిస్తున్నాడు. దుర్గాదేవి అతనిపై సంతోషించి వరాలు ఇవ్వాలని కోరుకుంటున్నాడు మరియు ఈ స్తుతిని శ్రీకృష్ణునికి అంకితం చేస్తున్నాడు.

ఫలశ్రుతి...

1.
యః ఇదం పఠతే స్తోత్రం కల్య ఉత్థాయ మానవః ।
యక్షరక్షఃపిశాచేభ్యో న భయం విద్యతే సదా ॥

తాత్పర్యము: ఉదయమున లేచి ఈ స్తోత్రమును ఎవరు పఠిస్తారో, వారికి యక్షులు, రాక్షసులు మరియు పిశాచముల నుండి ఎల్లప్పుడూ భయము ఉండదు.

విశేషాలు: ఈ శ్లోకం ఈ స్తోత్ర పఠనం యొక్క మొదటి ఫలితాన్ని తెలియజేస్తుంది. క్రమం తప్పకుండా ఈ స్తుతిని చదివిన వారికి దుష్ట శక్తుల నుండి రక్షణ లభిస్తుంది.

2.
న చాపి రిపవస్తేభ్యః సర్పాద్యా యే చ దంష్ట్రిణః ।
న భయం విద్యతే తస్య సదా రాజకులాదపి ॥

తాత్పర్యము: వారికి శత్రువుల నుండి మరియు విషపూరితమైన పాముల వంటి జంతువుల నుండి భయము ఉండదు. అంతేకాకుండా, వారికి రాజుల నుండి కూడా ఎల్లప్పుడూ భయము ఉండదు.

విశేషాలు: ఈ శ్లోకం శత్రువులు మరియు విషపూరిత జంతువుల నుండి రక్షణతో పాటు రాజ భయం కూడా ఉండదని తెలుపుతుంది.

3.
వివాదే జయమాప్నోతి బద్ధో ముచ్యేత బన్ధనాత్ ।
దుర్గం తరతి చావశ్యం తథా చోరైర్విముచ్యతే ॥

తాత్పర్యము: వారు వివాదములలో విజయమును పొందుతారు, బంధింపబడినవారు బంధనముల నుండి విముక్తులవుతారు. దాట శక్యము కాని కష్టములను తప్పక దాటుతారు మరియు దొంగల నుండి కూడా విముక్తి పొందుతారు.

విశేషాలు: ఈ శ్లోకం వాదనలలో విజయం, బంధనాల నుండి విముక్తి మరియు కష్టాలను అధిగమించగల శక్తిని గురించి చెబుతుంది. దొంగల నుండి కూడా రక్షణ లభిస్తుంది.

4.
సఙ్గ్రామే విజయేన్నిత్యం లక్ష్మీం ప్రాప్నోతి కేవలామ్ ।
ఆరోగ్యబలసమ్పన్నో జీవేద్ వర్షశతం తథా ॥

తాత్పర్యము: వారు యుద్ధములో ఎల్లప్పుడూ విజయమును పొందుతారు, స్వచ్ఛమైన లక్ష్మీదేవి అనుగ్రహమును పొందుతారు. ఆరోగ్యము మరియు బలముతో నిండినవారై నూరు సంవత్సరములు జీవిస్తారు.

విశేషాలు: ఈ చివరి శ్లోకం యుద్ధంలో విజయం, సంపద, ఆరోగ్యం మరియు దీర్ఘాయువు వంటి ఫలితాలను తెలియజేస్తుంది. ఈ స్తుతిని పఠించిన వారికి ఇవన్నీ కలుగుతాయని విశ్వాసం.